

OBJAVA ZA MEDIJE

Zagreb, 27. listopada 2016.

Analiza Hrvatske udruge banaka***Hoće li izmjene Ovršnog zakona riješiti problem najvećeg broja blokiranih građana?***

Iako je socijalna zaštita najugroženijih dužnika opravdana i dijelom politike društvene solidarnosti, Ovršni zakon neće riješiti problem dužnika s manjim iznosima kojih je u najvećem broju blokiranih računa, niti su gotovo 50% duga odnosi na banke

Hrvatska udruga banaka pozdravlja prijedloge izmjena Ovršnog zakona koji osiguravaju pojačanu zaštitu ovršenika koji žive u jedinoj nekretnini čiji je stambeni standard ispodprosječan. Tu vrstu zaštite, odnosno, osiguranje stambenog minimuma, da nitko ne bude «izbačen na cestu», smatramo dobrodošlim i nužnim dijelom politike društvene solidarnosti.

No, sam Ovršni zakon neće riješiti problem većeg broja blokiranih građana, posebno onih koji su dužni do nekoliko desetaka tisuća kuna, a kojih je u postotku najviše u strukturi blokiranih računa. Posebno zato što u pravilu banke za takva dugovanja i nemaju hipoteku kao glavni instrument osiguranja niti se na temelju ovršnog pravomoćnog rješenja pokušavaju naplatiti prodajom nekretnina za takva dugovanja. A niti su banke jedini vjerovnici, budući dugovanja prema njima prelaze 50% ukupnog blokiranog duga, a preostali dio pripada drugim vjerovnicima.

Naime, na temelju strukture po visini blokiranog duga, 37% građana blokirano je zbog duga do 10.000 kuna, a 46,3% od 10.000 do 100.000 kuna. Promatrajući pak iznos loših kredita, *dugovi po stambenim kreditima čine manje od 10% iznosa (oko 7%) blokada u najvišem FINA-inom razredu iznad 100,000 kuna.* Ako hipotekarni stambeni krediti čine tek manji dio dospjelih, a neplaćenih dugova građana prema kreditnim institucijama, postavlja se pitanje po kojoj je osnovi nastao veći dio neplaćenih dugova građana?

Hrvatska udruga banaka zato predlaže da **posebno oformljena radna skupina** nakon provedene dubinske analize podataka FINA-e pristupi izradi cjelovitog prijedloga za rješavanje problema blokiranih građana. Očigledno je, naime, da u strukturi blokiranog duga **od 40 milijardi kuna postoje vrlo različiti vjerovnici, različiti dužnici, različiti iznosi i različite poslovne osnove nastanka toga duga.**

A i ponavljamo činjenicu da uvjerljivo **najveći dio građana uredno otplaćuje kredite** i da se naplata blago popravlja nakon početka izlaska iz krize. Kada je riječ o stambenim kreditima, oko 95% naplate uredno je prema kriteriju novčanog toka, a oko 91% prema kriteriju rizika.

U nastavku iznosimo ukupnu analizu Hrvatske udruge banaka na temelju podataka FINA-e i HNB-a kao i zaključke te preporuke temeljem dobivenih rezultata:

Uvod

Broj građana s blokiranim računima u različitim postupcima ovrhe kod FINA-e znatno je povećan u godinama krize. Na dan 31.8.2016. blokirani su računi 325,650 građana s ukupnim dugom od 40,2 milijarde kuna. U najvećemu broju i iznosu radi se o nesolventnosti: oko 95% ukupne vrijednosti duga, koja obuhvaća oko 83% blokiranih građana, starije je od 360 dana.

U toku ove godine broj blokiranih građana povećao se za 4,070, a iznos za 3,7 milijardi. Gospodarski oporavak je za sada samo usporio rast broja blokiranih građana i iznosa blokiranog duga. Naime, od kraja 2011. do kraja 2015. broj blokiranih građana narastao je s oko 211 tisuća na oko 322 tisuće, a blokirani dug s oko 13 na oko 37 milijardi kuna.

Problem je objektivno velik, a izlazak iz krize za sada samo znatno usporava tempo rasta problema. Zbog toga su se pojavile nove inicijative za njegovo rješavanje. Najvažnija je ona o izuzimanju prve nekretnine, ili dijela njezine vrijednosti, iz ovrhe.

Veoma je važno prema jasnim kriterijima razraditi mogućnosti za olakšanje situacija u kojima ovrha prijeti osobama koje žive u jedinoj nekretnini. Međutim, intervencija neće riješiti ukupan problem. Usmjeren je prema manjini građana pod ovrhama temeljem stambenih kredita. Njihov dug predstavlja samo mali dio ukupnoga broja blokiranih građana i njihovoga duga.

U nastavku se problem pobliže analizira i predlažu okviri za rješenja.

Struktura blokada prema visini blokiranog iznosa

Podaci u tablici pokazuju da se 16,7% građana pod ovrhama nalazi u najvišem razredu prema visini duga, s blokadama u iznosu većem od 100,000 kuna. Prosječni pojedinačni dug tj. blokirani iznos u tome razredu iznosi oko 628 tisuća kuna:

Tablica 1.
Broj, iznos duga i struktura

Izvor: FINA, vlastiti izračun

	31.8.2016.			
	Broj građana	Ukupan dug u 000 HRK	Prosječan dug u 000	Struktura prema broju
do 10,000 HRK	120.633	455.768	3,8	37,0%
od 10,000 do 100,000 HRK	150.764	5.665.069	37,6	46,3%
više od 100,000 HRK	54.253	34.083.414	628,2	16,7%
	325.650	40.204.251	123,5	100,0%

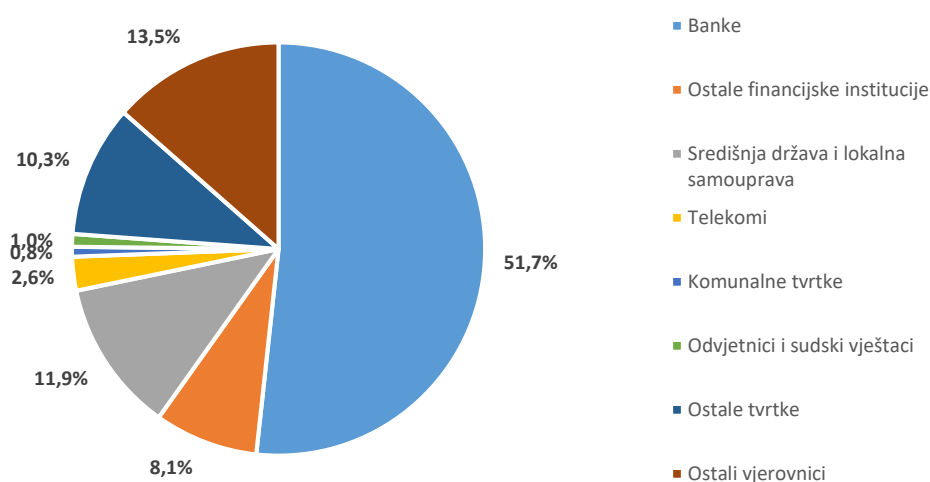
Blokade po osnovama stambenih kredita čine samo manji dio iznosa prikazanog u tablici. Naime, prema podacima HNB-a, djelomično nadoknadivi i potpuno nenadoknadivi krediti građanima po osnovi stambenih kredita iznose 4,3 milijarde kuna na dan 30.6.2016. Radi se o iznosu koji same banke klasificiraju kao problematično naplativ. Dio od toga iznosa još uvijek se naplaćuje, premda je buduća naplata upitna. Stvarni iznos neplaćenih dugova - takozvana dospjela potraživanja po osnovi stambenih kredita - iznosi svega 2,4 milijarde kuna. Ako se pretpostavi da se sav taj iznos pokušava naplatiti

prisilnim putem i da je registriran u statistici FINA-e u, *dugovi po stambenim kreditima čine manje od 10% iznosa (oko 7%) blokada u najvišem FINA-inom razredu iznad 100,000 kuna.*

Struktura blokada prema vjerovnicima

Banke općenito nisu onoliko važni vjerovnici kao što se obično misli. One jesu najveći pojedinačni vjerovnik, jer takva je priroda njihova posla i odnosa s klijentima građanima, no udjel dugova prema bankama u ukupnom blokiranom dugu građana jedva prelazi 50%. Najvažniji pojedinačni vjerovnici uz banke su država i poduzeća:

Slika 1.
Struktura blokiranog duga prema vjerovnicima 30.6.2016.

Izvor: FINA, vlastiti izračun

Struktura i trend loših kredita odobrenih građanima

Ako hipotekarni stambeni krediti čine tek manji dio dospjelih, a neplaćenih dugova građana prema kreditnim institucijama, postavlja se pitanje po kojoj je osnovi nastao veći dio neplaćenih dugova građana?

Statistika FINA-e na žalost ne pruža uvid u strukturu poslovnih osnova po kojima su nastali blokirani dugovi građana. Uvid u takvu strukturu, osobito ako bi bila raspoloživa prema razredima visine duga, pružio bi važna saznanja o razlozima nastanka problema i otklonio brojne nejasnoće.

U nedostatku takve statističke osnove, određeni se uvid može dobiti na temelju podataka HNB-a o dospjelim, a neplaćenim dugovima građana prema kreditnim institucijama. Podaci za 30.6.2016. (tablica 2) potvrđuju da stambeni krediti čine manji dio, oko 31% ili oko 2,4 od 7,9 milijardi kuna dospjelih nenaplaćenih kreditnih potraživanja kreditnih institucija od građana. Relativno velika neplaćanja nastala su i po osnovi gotovinskih nenamjenskih kredita (oko 28%) i ostalih kredita građana (oko 19%). Prekoračenja po transakcijskim računima u iznosu od milijardu kuna čine oko 13% dospjelih, a neplaćenih dugova građana.

Tablica 2.

Dospjela nenaplaćena kreditna potraživanja kreditnih institucija od građana 30.6.2016.

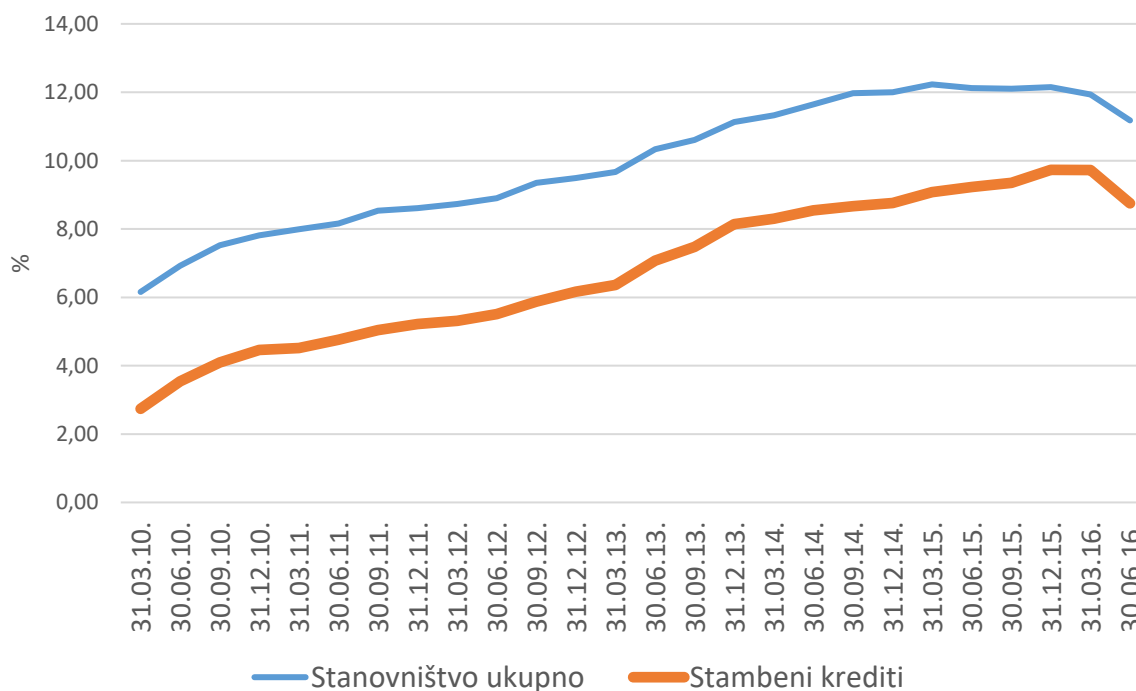
Vrsta	Iznos u 000 HRK	Udjel
Stambeni krediti	2.413.035	30,6%
Hipotekarni krediti	534.296	6,8%
Kreditni za kupnju automobila	62.706	0,8%
Kreditni po kreditnim karticama	144.100	1,8%
Prekoračenja po transakc. rčn.	1.009.237	12,8%
Gotovinski nenamjenski krediti	2.195.762	27,8%
Ostali krediti stanovništvu	1.527.001	19,4%
UKUPNO	7.886.139	100,0%

Izvor: HNB, vlastiti izračun

Zahvaljujući početku izlaska iz krize pojavljuje se poboljšanje kreditne sposobnosti građana. Udjel djelomično nadoknadivih i potpuno nenadoknadivih kredita građanima u ukupno odobrenim kreditima prestao je rasti potkraj 2014. Udjel loših stambenih kredita rastao je još godinu dulje, ali se i on zaustavio na kraju prošle godine. Značajan pad loših kredita zabilježen je u drugom tromjesečju 2016., što se podudara s ubrzanjem gospodarskoga rasta.

Slika 2.

Udjel djelomično nadoknadivih i potpuno nenadoknadivih kredita u ukupnim kreditima

Izvor: HNB

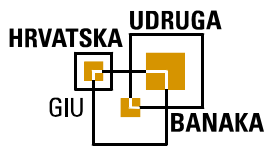
Važno je još jednom naglasiti razliku između koncepta nenadoknadivih i djelomično nadoknadivih kredita, koji se odnosi na klasifikaciju plasmana sukladno procjeni rizičnosti, i koncepta dospjelih, a

neplaćenih potraživanja od građana. Drugi iznos za stambene kredite je očekivano manji i iznosi 2,4 milijarde kuna na dan 30.6.2016. Usporedi li se taj iznos s iznosom stanja ukupno odobrenih stambenih kredita na taj datum (48,6 milijardi kuna), razvidno je da udjel dospjelih a neplaćenih dugova po stambenim kreditima građana u vrijednosti ukupno odobrenih kredita iznosi svega 5%. Može se pretpostaviti da omjer od oko 5% aproksimira i udjel građana koji imaju problema s otplatama u smislu da imaju dospjele, a neplaćene dugove.

Taj udjel jest velik u apsolutnom iznosu i problem se nikako ne smije umanjiti. Ipak, s obzirom na dubinu i trajanje krize, te uz aktualni trend poboljšanja kreditne sposobnosti građana, za očekivati je da će se sadašnji udjel od približno 95% uredne naplate po načelu novčanog toka odnosno oko 91% prema načelu procjene rizika, u budućnosti poboljšati.

Zaključci i preporuke

1. Blokade po osnovi neplaćanja stambenih kredita čine mali dio ukupnih iznosa i broja blokiranih građana iz FINA-ine statistike blokiranih građana, čak i ako se promatra samo razred s najvišim iznosima dugovanja.
2. Banke jesu najveći pojedinačni vjerovnici građana (malo više od pola dugova građana ovršenih kod FINA-e), no u tome pretežu druge vrste kreditnih poslova, najviše po osnovi gotovinskih i nenamjenskih i ostalih kredita građanima. Udjel prekoračenja po transakcijskim računima nije značajan.
3. Uvjerljivo najveći dio građana uredno otplaćuje kredite i naplata se blago popravlja nakon početka izlaska iz krize. Kada je riječ o stambenim kreditima, oko 95% naplate uredno je prema kriteriju novčanog toka, a oko 91% prema kriteriju rizika.
4. Predložene izmjene Ovršnog zakona neće riješiti problem blokiranih građana.
5. Hrvatska udruga banaka pozdravlja pojačanu zaštitu ovršenika koji žive u jedinoj nekretnini čiji je stambeni standard ispodprosječan. Tu vrstu zaštite, odnosno, osiguranje stambenog minimuma, da nitko ne bude «izbačen na cestu», smatramo dobrodošlim i nužnim dijelom politike društvene solidarnosti.
6. Zaštita minimalnog stambenog standarda ovršenika ne smije se provoditi na teret kreditora, jer se na taj način poskupljuju, ili se pogoršavaju uvjeti, ili se posve onemogućuju novi slični krediti. Banke su samo financijski posrednici, tako da bi neopreznu dodatnu zaštitu koja bi se propisala bez adekvatnih društvenih izvora financiranja platiti budući dužnici. Bila bi to preraspodjela u korist postojećih, a na teret budućih dužnika. Osim što je ekonomski neefikasno, tako nešto nije pravedno.
7. Teret dugova blokiranih građana, u čemu dugovi po stambenim kreditima predstavljaju mali dio, treba rješavati drugim instrumentima nakon dubinske analize problema.
8. Hrvatska udruga banaka već dugo vremena predlaže da posebno oformljena radna skupina nakon provedene dubinske analize podataka FINA-e pristupi izradi cjelovitog prijedloga za rješavanje problema blokiranih građana. Očigledno je, naime, da u strukturi blokiranog duga od 40 milijardi kuna postoje vrlo različiti vjerovnici, različiti dužnici, različiti iznosi i različite poslovne osnove nastanka toga duga.

Dodatne informacije:

Odnosi s javnošću

GIU Hrvatska udruga banaka

Centar Kaptol, Nova Ves 17

10 000 Zagreb, Hrvatska

tel: 01 4860-080

web: www.hub.hr

email: pr@hub.hr

O GIU HUB

Gospodarsko interesno udruženje Hrvatska udruga banaka (GIU HUB) okuplja 19 vodećih hrvatskih banaka koje čine više od 97 posto ukupne aktive svih hrvatskih banaka: Addiko Bank, BKS Bank, Croatia banka, Erste&Steiermärkische Bank, Hrvatska poštanska banka, Istarska kreditna banka Umag, Karlovačka banka, KentBank, Kreditna banka Zagreb, OTP banka, Partner banka, Podravska banka, Privredna banka Zagreb, Raiffeisenbank Austria, Sberbank, Société Générale Splitska banka, Vaba banka Varaždin, Veneto banka, Zagrebačka banka.

Hrvatska udruga banaka je članica Europske bankovne federacije (EBF), Europskog instituta tržišta novca (EMMI), Europskog platnog vijeća (EPC), Hrvatske udruge poslodavaca (HUP) i Međunarodne trgovačke komore (ICC Hrvatska).

